

Beeldendekunstmanifestaties De Europese Canon van Alex de Vries

Alex de Vries

Welke tien beeldendekunstmanifestaties zou u graag terugzien in een Europese canon? Deze vraag legden wij voor aan Alex de Vries, Head of School of Media & Design; Willem de Kooning Academie, Hogeschool Rotterdam.

‘Concerning War’, Basis voor Actuele Kunst, Utrecht, 2005

‘Papier, schaar, steen’, Jan Cunen Museum, Oss, 2006

‘Territoria’, Centro per l’Arte Contemporanea Luigi Pecci, Prato, 2005

Mode Biënnale Arnhem, 2005

‘Ponto da vista das arvores’, Jacobien de Rooij, Évora, 2006

‘Wanderings of Case Study Windows’, Mirjam Kuitenbrouwer, Galerie Wohnmaschine, Berlijn, 2004

Artist in Residence programma, Amsterdams Grafisch Atelier (AGA), 2006-2007

‘That was then, this is now’, De Appel, Amsterdam, 2006

‘Labyrint’, Balengebouw, Enschede, 2006

‘PauzePlek’, Millingen aan de Rijn, 2006.

Europa is ook maar een regio. Een gebied met tal van streken en streekvoorzieningen. De beste kunst is streekkunst. Streekgebondenheid veroorzaakt een werkelijkheidsbeleving die een specifieke gedaante aanneemt. Binnen het mondiale perspectief van de hedendaagse kunst moet worden vastgesteld dat iedere kunstenaar woont en werkt vanuit een regio. Of hij uit die regio afkomstig is – geboren en getogen –, is een andere kwestie, maar altijd heeft de kunstenaar zich te verstaan met zijn directe leef- en werkomgeving, ook als hij een nomadisch bestaan leidt. Vanuit zijn verblijfplaats benadert hij de wereld. Dat is wel iets anders dan regionalisme, dat gepaard gaat met een autarkisch idealisme en het angstige idee om van vreemde smetten vrij te blijven: val ons niet lastig, we kunnen het zelf wel af.

Wat kenmerkend voor een regio wordt geacht, is overigens meestal van elders afkomstig. Het is ooit geïntroduceerd en na verloop van tijd geïncorporeerd. Zo is kenmerkend geworden voor de streek rondom Prato dat daar de grootste Chinese gemeenschap van Italië woont en werkt. Als je goed Chinees wilt eten, moet je in Prato zijn. De betekenis van pasta neemt daar een bijzondere wending en de mythe dat Marco Polo de pasta uit China heeft gehaald, krijgt ook een andere betekenis. De waarheden omtrent wat Italiaans en wat Chinees is, wisselen elkaar af. De Chinezen rondom Prato hebben zich vooral gestort op de textielindustrie, die daar van oudsher, mede langs de rivier de Bisenzio, een bloeiende nijverheid is. Of was, want inmiddels

is die kapotgeconcurrerd door – het zal niet zo zijn – China. Het gebied rond Prato is een typisch voorbeeld van een Europese regio met een geschiedenis waar je een cultuurhistorische verhouding mee aan kunt gaan. Om die reden is een kunstmanifestatie in die streek opgenomen in deze top tien.

‘Concerning War’, Basis voor Actuele Kunst (BAK) (Utrecht, 2005) was een internationale manifestatie over hedendaagse oorlogsvoering die bestond uit een tentoonstelling (‘Soft Target, War as a Daily First-Hand Reality’ en een serie lezingen, gesprekken, screenings en performances (‘Undercurrents’). BAK zette hiermee de toon voor een presentatie van beeldende kunst vanuit actueel maatschappelijk bewustzijn, sociaal historisch besef en een artistiek inhoudelijke stellingname daarin. Dat gaat gepaard met een vanuit de kunst geïnspireerd onderzoek naar de betekenis van collectieve processen en persoonlijke verantwoordelijkheid.

‘Papier, schaar, steen’, Jan Cunen Museum (Oss, 2006) is een van de spannendste tentoonstellingen van Nederlandse beeldend kunstenaars van de afgelopen jaren, waarbij Robbie Cornelissen, Karin van Dam en Roland Sohier door curator René Pingen zijn opgeroepen hun onderling sterk verschillende werk met elkaar te confronteren vanuit de overeenkomst die Pingen zag in mentaliteit.

Voor **‘Territoria’** in het Centro per l’Arte Contemporanea Luigi Pecci (Prato, 2005) nodigde Thom Puckey zeventien kunstenaars uit om werk te presenteren in het museum in Prato en op locatie in lege textiel fabrieken. Een tentoonstelling over de teloorgang van een traditionele cultuur en de desolate positie van de mens daarin.

Curator Pieter ’t Hoen (Piet Paris) plaatste in de **Mode Biënnale** (Arnhem, 2005) de betekenis van mode voor mens en maatschappij in een

internationaal kunstinhoudelijk kader: ‘Mode is overal’. Als uitgangspunt nam hij de aan de Arnhemse modeopleiding ontwikkelde kwaliteit van ideeontwikkeling, ambachtelijk vermogen, onderzoek, experiment, theorievorming en internationale aspiraties.

Évora is een oude universiteitsstad in Portugal. In de omgeving ervan hebben Carolien van der Laan en Ludger van der Eerden het kunstenaarsverblijf ‘Obras’ opgezet. Jacobien de Rooij maakte er monumentale tekeningen van de kurkeikencultuur in de provincie Alentejo die de inwoners aan het land en eeuwenoude gebruiken bindt: **‘Ponto da vista das arvores’** (Évora, 2006).

Mirjam Kuitenbrouwer combineert in haar veelzijdige oeuvre ruimtelijke belevingen in uiteenlopende omstandigheden en tijden: **‘Wanderings of Case Study Windows’**, Galerie Wohnmaschine (Berlijn, 2004). Kuitenbrouwer heeft op eigen kracht een internationale kunstenaarspraktijk opgebouwd, waar vreemd genoeg in Nederland de professionele belangstelling voor achterblijft.

In 2006 is een programma gestart waarbij kunstenaars uit binnen- en buitenland experimenteren vanuit verschillende disciplines met digitale ontwerpen voor grafisch werk, het **Artist in Residence programma**, Amsterdams Grafisch Atelier (AGA) (Amsterdam, 2006-2007). Nieuwe technologie wordt gecombineerd met traditionele grafische technieken. Het AGA toont hiermee aan dat kunstenaarswerkplaatsen meer zijn dan facilitaire centra en ook bijdragen aan inhoudelijke vernieuwing en artistiek experiment.

‘That was then, this is now’ (Amsterdam, 2006) is het indrukwekkende bewijs van de vooraanstaande positie die De Appel heeft ingenomen in de vernieuwing van de beeldende kunst. Een eerbetoen aan Wies Smals en Josine van Droffelaar.

De tentoonstelling **‘Labyrint’**, Balengebouw

Alex de Vries

is Head of School of Media & Design;
Willem de Kooning Academie,
Hogeschool Rotterdam

(Enschede, 2006) is samengesteld door Anke Land, Jenny Ymker en Pier Pennings. Het is een uitspraak over de manier waarop beeldende kunst onze zinnen aanspreekt, onze gedachten vormt en onze gevoelens beroert door lichamelijke gewaarwording, geestelijke verwerking en emotionele ondervinding.

'PauzePlek', ten slotte (Millingen aan de Rijn, 2006), toont achttien kunstwerken van regionale kunstenaars in een van de mooiste landschappelijke gebieden van Nederland: de rivier, de uiterwaarden, de polder en de lucht erboven. Beeldende toevoegingen waardoor de betekenis ervan en de uitwerking op het gemoed een extra kwaliteit krijgen.